

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ:210-8259140-1-FAX: 210-8259235

KIN:6977506705, e-mail :pzygouris@gmail.com

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Ετέθη από τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) προς την Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης ερώτημα για τη παροχή νομικής γνωμοδότησης ως εξής:

« Η Δ.Ε.Υ.Α. πρόκειται να προχωρήσει στην υπογραφή σύμβασης με την εταιρεία ΕΥΑΘ Α.Ε. για την ανάθεση υπηρεσιών λειτουργίας και συντήρησης δικτύου αποχέτευσης. Σύμφωνα με το σχέδιο σύμβασης που καταρτίστηκε από την ΕΥΑΘ Α.Ε. το αντικείμενο της σύμβασης πρόκειται να είναι η λειτουργία και συντήρηση του δικτύου αποχέτευσης των Κοινοτήτων ... του Δήμου.... της Περιφερειακής Ενότητας και του δικτύου από τον κεντρικό συλλεκτήρα στην αρχή της κοινότητας ... και μέχρι το χώρο της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων Θεσσαλονίκης (ΕΕΛΘ) καθώς και οι πρόδρομες εργασίες που θα χρειαστεί να εκτελεστούν για τη λειτουργία του δικτύου.

Ερωτάται:

- 1) Εάν η υπό κρίση σύμβαση ρυθμίζεται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016 ή από τις διατάξεις του άρθρου 100 ν. 3852/2010;*
- 2) Εάν το αντικείμενο του σχεδίου σύμβασης δηλαδή η ανάθεση μέρους υπηρεσιών αυτής προς την ΕΥΑΘ είναι νόμιμη και εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 100 ν. 3852/2010;»*

Κατά τη γνώμη μου προσήκει η κάτωθι απάντηση:

Ι. Ο Θεσμός της Προγραμματικής Σύμβασης

-

Εφαρμοστέο Νομοθετικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το σύντομο τεθέν ιστορικό, η Δ.Ε.Υ.Α. πρόκειται να συνεργαστεί με την ΕΥΑΘ Α.Ε. αναθέτοντας σε αυτήν ένα μέρος της συντήρησης (καθαρισμό κ.ο.κ.) και λειτουργίας του δικτύου αποχέτευσης Κοινοτήτων αυτής με χρονική διάρκεια μέχρι την 31-12-2020. Οι επιμέρους εργασίες περιγράφονται στο άρθρο 4 του σχεδίου σύμβασης. Αφετέρου η Δ.Ε.Υ.Α. αναλαμβάνει τη λειτουργία και συντήρηση των εσωτερικών δικτύων των Κοινοτήτων του Δήμου της χωρικής της αρμοδιότητας.

Ο Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α` 147) ορίζει στο **άρθρο 12** ότι «... 4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι Δημόσιες Υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία. 5. ... 6. Πάσης «φύσεως συμβάσεις ή συμφωνίες (π.χ. προγραμματικές, συνεργασίας), οι οποίες ενδέχεται να συνάπτονται δυνάμει ειδικών διατάξεων και ιδίως: α) του άρθρου 12 του ΠΔ 30/1996 (Α` 21), β) των άρθρων 223 και 225 του Ν. 3463/2006 (Α` 114), γ) των άρθρων 22 και 32 του Ν. 3614/2007 (Α` 267), δ) των άρθρων 99 και 100 του Ν. 3852/2010 (Α` 87), ε) του άρθρου 12 του Ν. 4019/2011 (Α` 216) και στ) του άρθρου

44, μπορεί να μην εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, υπό τους όρους των άρθρων 3 έως 17 και ιδίως του παρόντος άρθρου»

Από τις διατάξεις του **άρθρου 100 του ν. 3852/2010** (ΦΕΚ Α'87), μεταξύ άλλων, συνάγεται ότι οι προγραμματικές συμβάσεις είναι συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση συγκεκριμένης κάθε φορά δραστηριότητας δια μέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σκοπό έχουν να διευκολύνουν τη μελέτη και εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών με αναπτυξιακό χαρακτήρα σε τοπικό επίπεδο προκειμένου να παρακαμφθούν τυχόν γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, ελλείψεις προσωπικού, αλληλοεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων και άλλοι ανασταλτικοί παράγοντες που επιβραδύνουν τους ρυθμούς εκτέλεσης των έργων και καθυστερούν την ανάπτυξη και την εν γένει βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των περιοχών αυτών. Ο ειδικός δε προσδιορισμός του ελάχιστου περιεχομένου αυτών από το νομοθέτη αποσκοπεί στη διασφάλιση της εξοικονόμησης πόρων με τη διάθεση των απολύτως αναγκαίων χρημάτων, προσώπων, υλικών, κ.λ.π. για την εκτέλεση μελετών, έργων, υπηρεσιών και εν γένει αναπτυξιακών προγραμμάτων καθώς και τη διαφάνεια των μέσω των συμβάσεων αυτών διενεργούμενων χρηματοδοτήσεων (VI Τμ. απόφ. 2651, 28/2012, 2227, 2226/2011).

Σκοπός τους είναι η διευκόλυνση παροχής υπηρεσιών με αναπτυξιακό χαρακτήρα σε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να παρακαμφθούν τυχόν γραφειοκρατικές δυσκολίες, έλλειψη προσωπικού, αλληλοεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων και άλλοι ανασταλτικοί παράγοντες που καθυστερούν την ανάπτυξη και την εν γένει βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Για την υλοποίηση των ως άνω σκοπών απαιτείται συνήθως, η σύναψη εκτελεστικών συμβάσεων με τρίτους.

Αφενός λοιπόν η πρώτη κατεύθυνση προς την οποία ρέπουν οι στόχοι του θεσμού της Προγραμματικής Σύμβασης είναι η ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας και ο προγραμματισμός αυτών των δράσεων μέσω μελέτης και πραγμάτωσης έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, και αφετέρου η συντονισμένη δράση και συνεργασία

με το Δημόσιο, ώστε να υπάρχει σύμπραξη της τοπικής κα κρατικής οικονομίας για την ανάπτυξη των τοπικών θεσμών και περαιτέρω του ίδιου του κράτους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη νόμιμη σύναψη προγραμματικής σύμβασης είναι ο σκοπός, τον οποίο καλείται αυτή να εκπληρώσει, να μην είναι δυνατόν να επιτευχθεί με άλλο νόμιμο τρόπο. Ως εκ τούτου, η προγραμματική σύμβαση δεν μπορεί να λειτουργεί ως ισοδύναμη ή εναλλακτική με την ειδικώς προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία διαδικασία επιλογής αναδόχου για την επίλυση του ανακύπτοντος ζητήματος, ούτε να χρησιμοποιείται καταχρηστικά για την παράκαμψη διατάξεων που θέτουν συγκεκριμένους περιορισμούς στη δράση των Ο.Τ.Α. ή απαιτούν την τήρηση συγκεκριμένων όρων και προϋποθέσεων για την άσκησή της.

Η σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης και η επιμέρους νόμιμη διαδικασία, οι προϋποθέσεις, τα στάδια, οι φορείς κ.ο.κ. καθορίζονται **στο άρθρο 100 του Ν. 3852/2010**, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει με τα άρθρα 8 παρ.9 Ν.4071/2012 (Α' 85), άρθρο 36 ν. 4257/2014 (Α' 93), 74 Ν. 4483/2017 (Α' 107), 179 ν. 4555/2018 (Α' 133) και 96 Ν. 4604/2019, και σύμφωνα με το οποίο ορίζεται ότι:

«1 α. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ανήκουν στο δημόσιο τομέα σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 όπως ισχύει, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά

εκπαιδευτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μ.Ο.Δ. Α.Ε. ή με την Ε.Τ.Α.Δ. ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή μεταξύ τους ή και με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή με τους φορείς των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α` 147), μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Αν ένας εκ των συμβαλλομένων είναι το Δημόσιο ή εποπτευόμενος φορέας του, η προγραμματική σύμβαση δεν υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225.».

β. Στις Προγραμματικές Συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν, των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, επιμελητηρίων, επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων (Ε.Π.Ι.), συνεταιρισμών, ενώσεων συνεταιρισμών και εργοδοτικών και εργατοúπαλληλικών ενώσεων. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων

γ. Είναι επιτρεπτή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α` και κοινωφελών ιδρυμάτων, καθώς και κληροδοτημάτων που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς. Κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν, θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. 1418/1984 (ΦΕ Κ 23 Α`), όπως ισχύει, και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις ε`, στ` και ζ` του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων.

δ. Σε νησιωτικούς δήμους είναι δυνατή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με αντικείμενο δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτικής προστασίας μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α 87) και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου τους κατέχει ένας από τους φορείς της περίπτωσης α και, εάν πρόκειται για δράσεις πολιτικής προστασίας και δασοπυρόσβεσης, κατόπιν σχετικής πιστοποίησης τους από την Πυροσβεστική Ακαδημία. Κατά την εκτέλεση των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων οι ανωτέρω εταιρείες θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου, κατά την έννοια της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 3669/2008 (Α 116) και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις γ, δ και ε του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων. Με την παρούσα δεν θίγονται οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 3013/2002 για τις εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 118 του ν. 4249/2014 (Α 73), καθώς και οι διατάξεις του ν. 4029/2011 (Α 245). Στο πλαίσιο των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται η πιστοποίηση ή εκπαίδευση εθελοντικών ή άλλων οργανώσεων για δραστηριοποίηση στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Επιμέρους ζητήματα εφαρμογής της παρούσας δύνανται να ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

ε. Η Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. δύναται με προγραμματική σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ αυτής και δήμου, ο οποίος δεν έχει τεχνική επάρκεια ή σε δήμους που έχουν τεχνική επάρκεια, δεν διαθέτουν όμως τεχνικό υπάλληλο της απαιτούμενης ειδικότητας, να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων συμβάσεων μελετών του δήμου αυτού. Ως προς το περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, τις εξ' αυτής ευθύνες, τους εκπροσώπους των μερών και τα αποφαινόμενα όργανα, ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 (Α` 147).

2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων,

των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης, καθώς και ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και οι λεπτομέρειες καταβολής τους. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της προγραμματικής σύμβασης πρέπει απαραίτητα να ορίζεται στις προγραμματικές συμβάσεις, καθώς και οι αρμοδιότητές του και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.

β. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.

γ. Αν ο συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση αναθέσει σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων αυτών, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τον κατά τη σύμβαση υπόχρεο συμβαλλόμενο.

δ. Σε νησιωτικούς δήμους είναι δυνατή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με αντικείμενο δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτικής προστασίας μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α 87) και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου τους κατέχει ένας από τους φορείς της περίπτωσης α και, εάν πρόκειται για δράσεις πολιτικής προστασίας και δασοπυρόσβεσης, κατόπιν σχετικής πιστοποίησης τους από την Πυροσβεστική Ακαδημία. Κατά την εκτέλεση των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων οι ανωτέρω εταιρείες θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου, κατά την έννοια της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 3669/2008 (Α 116) και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις γ, δ και ε του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων. Με την παρούσα δεν θίγονται οι διατάξεις του

άρθρου 14 του ν. 3013/2002 για τις εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 118 του ν. 4249/2014 (Α 73), καθώς και οι διατάξεις του ν. 4029/2011 (Α 245). Στο πλαίσιο των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται η πιστοποίηση ή εκπαίδευση εθελοντικών ή άλλων οργανώσεων για δραστηριοποίηση στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Επιμέρους ζητήματα εφαρμογής της παρούσας δύνανται να ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα, καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.

4. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της Χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων.

5. Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, η υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, συμμετέχει, ως συμβαλλόμενος η οικεία Περιφέρεια και το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης». Το τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα που μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για τη χρηματοδότηση έργων,

εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό Τέλος».

6. ΟΤΑ α` και β` βαθμού, σύνδεσμοι δήμων, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να συμβάλλονται μεταξύ τους για την αποτελεσματική άσκηση αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης και την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλόμενων φορέων για τη συμμετοχή τους σε συγκεκριμένη σύμβαση, λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους...».

Σκοπός της σύναψης προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των υπόλοιπων φορέων έτσι όπως περιγράφονται στις ως άνω διατάξεις είναι η ανάπτυξη της περιοχής, και επομένως τα εκάστοτε έργα, οι υπηρεσίες και οι προμήθειες πρέπει να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα.

Περαιτέρω, **ο σκοπός τον οποίο καλείται να εκπληρώσει η Προγραμματική Σύμβαση, να μην είναι δυνατόν να επιτευχθεί με άλλο νόμιμο τρόπο.**¹ Η σύμβαση μάλιστα αυτή δεν μπορεί να λειτουργεί ως ισοδύναμη ή εναλλακτική με την ειδικώς προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία διαδικασία επιλογής αναδόχου για την επίλυση του ανακύπτοντος ζητήματος, ούτε να χρησιμοποιείται καταχρηστικά για την παράκαμψη διατάξεων που θέτουν συγκεκριμένους περιορισμούς στη δράση των Ο.Τ.Α ή απαιτούν την τήρηση συγκεκριμένων όρων και προϋποθέσεων για την άσκηση της. Επομένως δεν εμπίπτει στο εννοιολογικό περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, η συμβατική σχέση κατά την οποία τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει όταν ο συμβαλλόμενος Ο.Τ.Α αποβλέπει στη μέσω της σύμβασης επίτευξη της νόμιμης αποστολής του, ενώ ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, μέσω ανταλλάγματος που προβλέπεται στη σύμβαση για τις παρεχόμενες από αυτόν υπηρεσίες.

¹ η από 26.06.2017 εισήγηση της στην Εθνική Σχολή Δικαστών της Γ. Μαραγκού, Αντιπροέδρου του Ελ. Συν.

Προκύπτει επομένως, ότι οι συμβαλλόμενοι σε μια Προγραμματική Σύμβαση φορείς θα πρέπει **να επιδιώκουν κοινό σκοπό** ο οποίος περιορίζεται στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, **να εκκινούν δε από μια κοινή αφετηρία, συμπράττοντας κατά το μέγιστο δυνατό ισόρροπα**, και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί σκοπός να είναι η επίτευξη κέρδους.

Το αυτό έχει κρίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο σε πλήθος αποφάσεων του . Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις πρόσφατες αποφάσεις:

ΕΣ 207/2013 (Κλιμ. Ζ'): «Οι συμβαλλόμενοι στο πλαίσιο των προγραμματικών συμφωνιών φορείς οφείλουν αφενός να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει, οι οποίες αλληλοσυμπληρούμενες τελούν σε σχετική αναλογία μεταξύ τους και αφετέρου να συμβάλλουν κατά το αντιστοιχούν σ' αυτούς μέρος στην επίτευξη του συμβατικού αντικειμένου (βλ. Ελ. Συν. αποφ. Τμ. Μείζ. Επτ. Συνθ. 2769, 2770, 2771/2011, VI Τμ. 607/2012). Πρόκειται, επομένως, για διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ δύο ή και περισσότερων φορέων, με αντικείμενο, πλην άλλων, την κατασκευή έργων ή την παροχή υπηρεσιών, που εντάσσονται στο πλέγμα των αρμοδιοτήτων τους και των καταστατικών τους σκοπών. Περαιτέρω, κατά την κατάρτιση των συμφωνιών αυτών, τα μέρη δεν εκκινούν από αντίθετη αφετηρία συμφερόντων, όπως στις κοινές αμφοτεροβαρείς εξ επαχθούς αιτίας δημόσιες συμβάσεις, στις οποίες οι συμβαλλόμενοι αποσκοπούν στην ικανοποίηση όλως διακριτών συμφερόντων - η μεν αναθέτουσα αρχή στην κάρπωση του αποτελέσματος του εκτελεσθέντος από τον ανάδοχο έργου ή της παρεχόμενης από αυτόν υπηρεσίας ο δε ανάδοχος στο εργολαβικό ανταλλάγμα ή στο τίμημα των υπηρεσιών του - με προέχον στοιχείο την ανταλλακτική σχέση παροχής - αντιπαροχής (βλ. άρθρο 2 του π.δ/τος 60/2007, π.δ. 28/1980 και 118/2007) αλλά εκκινούν από κοινή αφετηρία συμπράττοντας κατά το δυνατόν ισόρροπα για την υλοποίηση των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών στο πλαίσιο κοινώς εξυπηρετούμενου από αυτούς δημοσίου σκοπού, χωρίς η όποια χρηματική μετακίνηση από τον έναν φορέα στον άλλο να έχει τον χαρακτήρα ανταλλάγματος»

ΕΣ 3582/2015 (Μείζονος) : « Δεν πρόκειται για προγραμματική σύμβαση όταν τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει όταν ο συμβαλλόμενος Ο.Τ.Α αποβλέπει στη μέσω της σύμβασης επίτευξη της νόμιμης αποστολής του, ενώ ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την απόκτηση του ανταλλάγματος που προβλέπεται στη σύμβαση για τις παρεχόμενες από αυτόν υπηρεσίες...».

ΕΣ 1114/2016 (Τμήμα VI): «... δεν πρόκειται για προγραμματική σύμβαση όταν τα μέρη αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση διαφορετικών συμφερόντων... όταν ο αντισυμβαλλόμενος ή ο μετέχων στη σύμβαση ιδιωτικός φορέας επιδιώκει την επίτευξη κέρδους...».

II. Επί των κατ' ιδίαν ερωτημάτων

A. Επί του ερωτήματος εάν η κρινόμενη σύμβαση υπάγεται στο πλαίσιο του ν. 4412/2016 ή στο άρθρο 100. ν. 3852/2010

Με τις διατάξεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α' 87) θεσμοθετείται η συνεργασία, βάσει "προγραμματικής σύμβασης", μεταξύ δημοσίων φορέων και καθορίζεται, στην παράγραφο 2 του ανωτέρω άρθρου, το ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενο κάθε προγραμματικής σύμβασης, ούτως ώστε από αυτήν να παράγεται πραγματική και όχι κατ' επίφαση δέσμευση των μερών και να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εκτέλεσή της. **Σύμφωνα δε με το άρθρο 12 παρ. 4 και 6 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ Α' 147/8.8.2016), οι ως άνω προγραμματικές συμβάσεις, όταν πράγματι αφορούν στη συνεργασία μεταξύ δημοσίων φορέων με σκοπό, διά της συνένωσης των μέσων που διαθέτει ο καθένας από αυτούς, την από κοινού εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου (4412/2016), που**

ρυθμίζει τις διαδικασίες ανάθεσης, σύναψης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων. Εξάλλου, στο καθοριζόμενο, με τη μνημονευθείσα ρύθμιση της παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενο των προγραμματικών συμβάσεων περιλαμβάνεται: α) το αντικείμενο της σύμβασης, το συγκεκριμένο δηλαδή έργο που θα κατασκευασθεί, καθώς και ο σκοπός, για τον οποίο το έργο αυτό θα κατασκευασθεί, β) ο προϋπολογισμός της σύμβασης και οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις, γ) τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, δ) η διάρκεια της σύμβασης και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής της, ε) το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του και στ) ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της σύμβασης (**πρβλ. Ελ. Συν. Πράξη Ε' Κλιμ. 79/2017**).

Στην υπό κρίση υπόθεση προκειμένου η σύμβαση να χαρακτηρισθεί ως Προγραμματική εξεταστέα:

α) εάν οι συμβαλλόμενοι φορείς (ΕΥΑΘ Α.Ε. – Δ.Ε.Υ.Α.) εμπίπτουν στους φορείς της παρ. 1 άρθρου 100 ν. 3852/2010

β) εάν το αντικείμενο του σχεδίου σύμβασης εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής του άρθρ. 100 ν. 3852/2010 περί προγραμματικών συμβάσεων

γ) την νομιμότητα της χρηματοδότησης της σύμβασης

δ) η νομιμότητα της ανάθεσης προς την ΕΥΑΘ ΑΕ για τη λειτουργία μέρους του δικτύου αποχέτευσης της Δ.Ε.Υ.Α. μέχρι 31-12-2022

ε) και τα λοιπά αναγκαία στοιχεία για τον χαρακτηρισμό αυτής ως Προγραμματικής.

A. Ως προς τους συμβαλλόμενους φορείς

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 100 ν. 3852/2010, ως ισχύει, ορίζεται ότι: «Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους,

οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, **οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης**, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ανήκουν στο δημόσιο τομέα σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 όπως ισχύει, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, **μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο** ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μ.Ο.Δ. Α.Ε. ή με την Ε.Τ.Α.Δ. ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή μεταξύ τους ή και με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή με τους φορείς των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α` 147), μεμονωμένα ή από κοινού.»

Καθόσον αφορά τον εννοιολογικό προσδιορισμό του Δημοσίου Τομέα, σύμφωνα με το **άρθρο 14 ν. 4270/2014** ορίζεται ότι:

«**α. Δημόσιος τομέας:** περιλαμβάνει τη Γενική Κυβέρνηση, τα εκτός αυτής νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), καθώς και τις εκτός αυτής δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς του Κεφαλαίου Α` του ν. 3429/2005 (Α`314), ανεξαρτήτως εάν έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή του.»

Σύμφωνα με το **άρθρο 1 ν. 3429/2005 «Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (Δ.Ε.Κ.Ο.)»** ότι «Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, ως "δημόσια επιχείρηση" νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία, στην οποία το ελληνικό δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής του ή των κανόνων που τη διέπουν.»

Περαιτέρω, κατ' **άρθρ. 20 ν. 2651/1998** ορίστηκε ότι «α. Συνιστάται ανώνυμη εταιρεία με συγχώνευση των ανωνύμων εταιρειών "ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε." και "ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε." αντιστοίχως, η οποία ανήκει εξ ολοκλήρου στο Ελληνικό Δημόσιο και λειτουργεί προς εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.

β. Η διάρκεια της εταιρείας ορίζεται σε ενενήντα εννέα (99) έτη από τη δημοσίευση του παρόντος και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων.

γ. Η επωνυμία της εταιρείας είναι **"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε."** και τα αρχικά των λέξεων αυτών "Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε." αποτελούν το διακριτικό της τίτλο, τον οποίο, επίσης, μπορεί να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές της. Επωνυμία και διακριτικός τίτλος αποδίδονται σε ξένη γλώσσα, σε περίπτωση συναλλαγών με αλλοδαπούς.»

Επομένως τόσο η ΕΥΑΘ Α.Ε. ως Δ.Ε.Κ.Ο. όσο και η Δ.Ε.Υ.Α. υπάγονται στους νόμιμα δυνάμενους συμβαλλόμενους φορείς κατ' άρθρ. 100 ν. 3852/2010.

Β. Ως προς το αντικείμενο- σκοπό του σχεδίου σύμβασης

Ως **αντικείμενο** κατ' άρθρ. 1 ορίζεται η συντήρηση και η λειτουργία του δικτύου αποχέτευσης των Κοινοτήτων ... της Δημοτικής Ενότητας ... του Δήμου ... της Π.Ε. Θεσσαλονίκης και του δικτύου από τον κεντρικό συλλεκτήρα στην αρχή της κοινότητας ... και μέχρι το χώρο Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων Θεσσαλονίκης (ΕΕΛΘ) καθώς και πρόσδρομες εργασίες που θα χρειαστεί να εκτελεστούν για τη λειτουργία του δικτύου.

Σκοπός των Προγραμματικών Συμβάσεων του άρθρ. 100 ν. 3852/2010 είναι η διευκόλυνση παροχής υπηρεσιών **με αναπτυξιακό χαρακτήρα** σε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να παρακαμφθούν τυχόν γραφειοκρατικές δυσκολίες, έλλειψη προσωπικού, αλληλοεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων και άλλοι ανασταλτικοί παράγοντες που καθυστερούν την ανάπτυξη και την εν γένει βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Εν προκειμένω αφενός το αντικείμενο της σύμβασης έχει αναπτυξιακό χαρακτήρα αφετέρου αμφότεροι οι φορείς είναι χωρικά και καθ' ύλην αρμόδιοι, αφενός η Δ.Ε.Υ.Α. ως αρμόδια για τη διαχείριση του δικτύου αποχέτευσης του Δήμου ... ο οποίος υπάγεται στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης και αφετέρου η ΕΥΑΘ Α.Ε. ως αρμόδια για τη διαχείριση του δικτύου αποχέτευσης του δικτύου της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης.

Οπότε τόσο το αντικείμενο όσο και ο σκοπός της υπό εξέταση συμβάσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3852/2010.

Γ. Ως προς τη νομιμότητα της χρηματοδότησης της σύμβασης

Σύμφωνα με την **παρ. 3 άρθρ. 100 ν. 3852/2010**, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 άρθρου 21 ν. 4690/2020 ορίζεται ότι **«Οι προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή/και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα ή τα ειδικά προγράμματα των άρθρων 69 και 71 του ν. 4509/2017 (Α`201), καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι επίσης δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.»**

Εν προκειμένω αφενός η ΕΥΑΘ Α.Ε. συμμετέχει με ιδίου πόρους ποσού 60.000 ευρώ για τις εργασίες συντήρησης του δικτύου. Η Δ.Ε.Υ.Α. αναλαμβάνει το κόστος εργασιών για το ποσό των 10.000 ευρώ. Περαιτέρω το ετήσιο κόστος συντήρησης/λειτουργίας του δικτύου μέχρι την 31-12-2022 ανέρχεται στο ποσό των 80.000 ευρώ και το οποίο αναλαμβάνει η Δ.Ε.Υ.Α.

Επομένως και η χρηματοδότηση όπως έχει καθοριστεί στο σχέδιο της σύμβασης **είναι εντός των ορίων της παρ. 3 άρθρ. 100 ν. 3852/2010.**

Δ. Αναφορικά με την ανάθεση λειτουργίας μέρους του δικτύου της Δ.Ε.Υ.Α. από την ΕΥΑΘ ΑΕ μέχρι 31-12-2022

Με την παρ. 2β' του άρθρου 100 ν. 3852/2010 ορίζεται ότι «Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.»

Κατ' εφαρμογή της διατάξεως της περ. β' παρ. 2 άρθρ. 100 ν. 3852/2010 νομίμως ανατίθεται η διαχείριση και συντήρηση του έργου (επισκευασθέντος μέρος του δικτύου αποχέτευσης της Δ.Ε.Υ.Α.) στην ΕΥΑΘ ΑΕ. με χρονικό περιορισμό την 31-12-2022.

Ε. Λοιπά αναγκαία στοιχεία Σύμβασης

Στην περίπτωση α' της παρ. 2 άρθρ. 100 ν. 3852/2010 ορίζεται ότι «Στις προγραμματικές συμβάσεις **απαραίτητα ορίζονται** το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, **το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης**, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης, καθώς και ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και οι λεπτομέρειες καταβολής τους. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. **Το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της προγραμματικής σύμβασης πρέπει απαραίτητα να ορίζεται στις προγραμματικές συμβάσεις**, καθώς και οι αρμοδιότητές του και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης».

Στο υπό κρίση σχέδιο σύμβασης μεταξύ ΕΥΑΘ ΑΕ και Δ.Ε.Υ.Α. πρέπει περαιτέρω να καθοριστεί χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των εργασιών που αναφέρονται στο άρθρο 3, καθώς και να ορισθεί Επιτροπή Παρακολούθησης και να καθοριστούν οι αρμοδιότητες της εντός της συμβάσεως.

ΣΤ. Προσυμβατικός Έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο

Σύμφωνα με τη διάταξη του προτελευταίου εδαφίου της **παρ. 1 άρθρ. 100 ν. 3852/2010** ορίζεται ότι «Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία»

Σύμφωνα με το **άρθρο 324 ν. 4700/2020** ότι:

*«1. Στις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και στις συμβάσεις αγοράς ακινήτων, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, **διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας**, πριν από τη σύναψή τους από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.*

2. Στις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και στις συμβάσεις αγοράς ακινήτων, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, καθώς και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, και μέχρι το όριο της παρ. 1, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου που είναι αρμόδιος για τον κατασταλτικό έλεγχο των λογαριασμών των υπηρεσιών ή φορέων αυτών.

3. Ειδικά για τις συμβάσεις των παρ. 1 και 2, που συγχρηματοδοτούνται από ενωσιακούς πόρους, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, υπερβαίνει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000,00) ευρώ.

4. Στον έλεγχο των παρ. 1 έως 3 συμπεριλαμβάνονται:

(α) οι προγραμματικές συμβάσεις για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων, την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, εφόσον ο προϋπολογισμός των συμβάσεων αυτών υπερβαίνει τα αντιστοίχως προβλεπόμενα όρια..»

Ενόψει των ανωτέρω, και οι προγραμματικές συμβάσεις που συνάπτουν οι Δ.Ε.Υ.Α. ως Νομικά Πρόσωπα ΟΤΑ, που αφορούν έργα και υπηρεσίες-μεταξύ άλλων- **υπάγονται υποχρεωτικά σε έλεγχο νομιμότητας** αφενός από τον αρμόδιο Επίτροπο του Ελ. Συνεδρίου εφόσον ο συνολικό προϋπολογισμός υπερβαίνει το ποσό των 300.000 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) και αφετέρου από το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου εφόσον υπερβαίνει το ποσό των 1.000.000 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ).

Εφόσον ο συνολικός προϋπολογισμός της υπό κρίση σύμβασης υπερβαίνει τα ως άνω ποσά το σχέδιο της σύμβασης πρέπει να αποσταλεί υποχρεωτικά έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Συμπερασματικά:

- Η επίμαχη Σύμβαση μεταξύ ΕΥΑΘ ΑΕ και Δ.Ε.Υ.Α. εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 100 ν. 3852/2010 ως Προγραμματική, τόσο ως προς τους συμβαλλόμενους φορείς όσο και ως προς το αντικείμενο και τον σκοπό αυτής. Επομένως εξαιρείται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016.

- Τελικώς, για τη νομιμότητα της συμβάσεως πρέπει να καθοριστεί χρονοδιάγραμμα των εργασιών του άρθρου 3 και να ορισθεί Όργανο-Επιτροπή Παρακολούθησης κατ' άρθρ. 100 παρ. 2 περ. β' ν. 3852/2010.

Αθήνα, 21-08-2020

Ο γνωμοδοτών δικηγόρος

Νομικός Σύμβουλος της ΕΔΕΥΑ

Πάνος Ζυγούρης

